E-Bezpečí 2019, 4(1): Page 110-112. Univerzita Palackého v Olomouci. ISSN 2571-1679.
Online: https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1526

E-BEZPEČÍ NA AFO 2019 (AFO#54): O FAKE NEWS, DEZINFORMACÍCH A MEDIÁLNÍ GRAMOTNOSTI

Kamil KOPECKÝ

Academia Film Olomouc - mezinárodní festival populárně-vědeckých filmů - je tradičním festivalem plným zajímavé filmové tvorby, přednášek, workshopů, fanoušků a především vědy. Posláním festivalu je pak především prostřednictvím špičkových snímků a přizvaných odbornic a odborníků vytrvale bořit zažité mýty a stereotypy o přírodních, humanitních a společenských vědách a prezentovat široké veřejnosti vědu, výzkum a technologie jako fascinující a nesmírně důležité obory lidské činnosti a pevné součásti naší kultury a společnosti. Již potřetí jsme byli na tento festival pozváni také my, abychom pronesli inspirativní přednášku zaměřenou na některé z aktuálních a ožehavých témat a otevřeli témata, která jsou aktuální a zajímavá.

Naše přednáška nesla název **E-Bezpečí: Bílá, černá a šedá**, neboť právě tyto barvy označují jednotlivé druhy propagandy. Právě propaganda, dezinformace, hoaxy a fake news představují v současnosti velmi palčivá témata, která ovlivňují celou společnost a její prosperitu. Přednáška připadla hned na první festivalový den a byla situována do překrásné Kaple Božího Těla Uměleckého centra Univerzity Palackého.

V úvodu přednášky jsme se společně s více než 80 diváky zamysleli nad proměnou informační společnosti a nad informačním boomem, který její rozvoj doprovází. Podle údajů firmy IBM z roku 2018 devadesát procent dat, která v současnosti existují, vzniklo během posledních dvou let. Množství dat, které vznikne během jednoho dne, je přibližně 2,5 kvintilionů bajtů, přičemž toto číslo trvale roste. **Každou minutu se např. na Twitteru objeví 473400 nových tweetů, na YouTube uživatelé zhlédnout 4,3 milionů videí, Google zpracuje 3,8 milionů požadavků apod.** Tato záplava informací pak logicky klade na čtenáře - konzumenty (ale také tvůrce) obsahu - nové nároky, především schopnost rozpoznat, co je a není v online prostoru pravdivé a ověřitelné.

V dalších částech jsme se zaměřili na to, jak nepravdivé informace (dezinformace, hoaxy a fake news) vznikají, jaké zkušenosti má s dezinformacemi a propagandou Česká republika, jaké strategie se při ovlivňování příjemců využívají a jak je v online prostředí rozpoznat. Poté jsme se již věnovali analýze známých i méně známých hoaxů a dezinformací, které jsou s online světem spojeny. Kromě hoaxové klasiky (různých druhů hoaxů děsivých, strašidelných, ale také vtipných), jsme se věnovali také hoaxům a dezinformacím využívaným v rámci podvodů cílených na seniory (podvodné reklamy a inzeráty). Samostatnou část jsme pak zaměřili na nepravdivé informace, které se přenášejí z generace na generaci, a to především na děti. Vysvětlili jsme si například, jak je to s ježkem a jablíčky, která si nosí na bodlinkách, nebo jak moc vysoký byl vlastně Napoleon Bonaparte. :-)

Samozřejmě nemohly chybět hoaxy a dezinformace zaměřené na aktuální a palčivá témata, jako je migrace a mýty o EU. Samostatnou část jsme pak věnovali dezinformacím politickým,

které politici aktivně šíří a někdy také cíleně vytvářejí. Na celé řadě příkladů jsme si předvedli, jak snadné je prostřednictvím dezinformace vyvolat nenávist a ovlivnit tak desetitisíce čtenářů k iracionálním reakcích.

V rámci diskuse jsme si objasnili úlohu strachu v procesu šíření dezinformací a vysvětlili si, že strach je pro člověka přirozený a skutečný, může však vycházet z nepravdivých informací a dokáže velmi snadno zastřít racionální úsudek a přimět čtenáře k ukvapené reakci - například agresivnímu chování. Nesmírné důležité je tedy především naučit se hodnotit informace kriticky, ověřovat si je, pátrat po původních zdrojích informací a nepodlehnout strachu, který nás dokáže snadno ovládnout.

Děkujeme všem organizátorům AFO#54 za pozvání a těšíme se na další ročník.

Za E-Bezpečí